

Znameniti Čazmanci

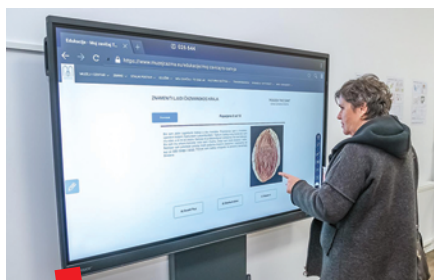
Marina Junger Sokolović

Pripremajući izložbu *Znameniti Čazmanci* ni u jednom trenutku nisam razmišljala o skoro pa istoimenom portalu koji već postoji. No, činjenica da on postoji samo je dodana vrijednost izložbe.

Znameniti Čazmanci naziv je nove izložbe Centra za kulturu, Gradskog muzeja Čazma koja je otvorena u Noći muzeja, 31. siječnja 2025. godine. Kao što samo ime kaže, izložba se bavi važnim osobama koje su rođene u Čazmi i okolnim naseljima tijekom 19. i 20. stoljeća, koje su ovdje živjele ili su Čazmu i čazmanski kraj smatrale svojim zavičajem. Cilj izložbe bio mi je predstaviti pojedince koji su ostavili trag u različitim područjima kojima su se bavili i to ne samo lokalno, nego i šire, potom podsjetiti lokalno stanovništvo na njih, ali i osvijestiti sve putnike namjernike koji posjete grad.

Muzejska građa Gradskog muzeja Čazma, prije Zavičajnog muzeja Čazma, nalazila se do 2006. godine u staroj kuriji na Gradini, ujedno i arheološkom nalazištu. Kurija je građena u 18. stoljeću kao kuća vojnokrajiskog zapovjednika koji je ondje živio sve do razvojačenja Vojne krajine. Osnutkom muzeja kurija ubrzo postaje stalni „dom“ do tada prikupljenoj muzejskoj građi. U stalnom postavu između ostalog nalazili su se predmeti iz Memorijalne zbirke književnika i agronoma Slavka Kolara. Tijekom 2006. i 2007. godine zbog dotrajalosti zgrade i sigurnosti muzejske građe, ona je prebačena u današnju zgradu Centra za kulturu Čazma. Novi prostor nije omogućavao stalni izložbeni prostor, pa je većina predmeta pospremljena u depo, bez mogućnosti prezentacije. Vremenom se otvaraju dvije galerije, akademskog slikara i grafičara Antona Cetina i jednog od utemeljitelja Zagrebačke škole crtanog filma Aleksandra Marksa, oboje rođenih Čazmanaca. Dio Etnografske zbirke, Zbirke namještaja i Tehničke zbirke i zbirke obrta prezentirani su u dislociranoj tradicijskoj moslavačkoj kući u selu Miklouš, nekoliko kilometara

udaljenog od Čazme. Bez obzira na poteškoće oko prezentacije fundusa, djelatnice muzeja kroz godine prikupile su preko 16.500 predmeta raspoređenih u 21 muzejsku zbirku. Od ukupnog broja zbirke, četiri su memorijalne - Memorijalna zbirka slikara (animatora, crtača, redatelja, ilustratora, dizajnera) Aleksandra Marksa, Memorijalna zbirka književnika i agronoma Slavka Kolara, Memorijalna zbirka botaničara Ive Horvata i Memorijalna zbirka slikara Milana Krena. U ovom kontekstu potrebno je spomenuti Zavičajnu zbirku u kojoj se nalaze memorabilije ostalih zavičajnih „znamenitih“ Čazmanaca koje nemaju „vlastitu“ zbirku. Upravo su predmeti iz memorijalnih zbirki i Zavičajne zbirke poslužili u pripremi izložbe *Znameniti Čazmanci*, izložbe iz fundusa Gradskog muzeja Čazma. Potrebno je napomenuti kako je ovo prva u nizu ovakvih izložbi budući da zbog ograničenosti prostora i vremena nisu obrađene sve osobe. Za prvi ciklus odabrano je jedanaest osoba. To su Celestine Prohaska – prva čazmanska fotografkinja; Mara Osman Banski – putnica na brodu Titanic, Slavko Vöröš – prvi profesionalni hrvatski karikaturist; Slavko Kolar – hrvatski književnik i agronom; Vilko Kolar – učitelj, osnivač Hrvatskog seljačkog pjevačkog društva „Garić“ i pokretač Hrvatske seljačke čitaonice u Gornjem Dragancu, ravnajući učitelj i voditelj zbora „Graničar“ u Čazmi; Ivo Horvat – hrvatski botaničar i osoba koja je otkrila i sistematizirala između ostalog i hrvatski nacionalni cvijet – peruniku; Zlata Gjurgjenac Gavella – operna pjevačica i glazbena pedagoginja; Milan Bačani – jedan od

Interaktivna igra *Pogodi tko sam*

Otvorene izložbe 31. siječnja 2025. godine

pokretača „Čazmatransa“ i njegov dugogodišnji direktor, aktivni član vatrogasnog društva u Čazmi; Aleksandar Marks – pripadnik Zagrebačke škole crtanog filma, s Nikolom Kostelcem režirao *Crvenkapicu*, prvi hrvatski animirani film u boji; Ivo Serdar – hrvatski glumac s bogatom karijerom na filmu i u kazalištu; Stanko Palić – hrvatski dragovoljac, zapovjednik 105. brigade II. bojne, stradao 1993. godine u Kusionjama na komemoraciji dvije godine nakon pogibije 20 bjelovarskih branitelja.

Konceptualno, izložba se sastoji od 22 plakata, za svaku osobu predviđena su dva. Na prvom se nalazi kratak životopis osobe uz pripadajuću fotografiju, dok se na drugom plakatu nalaze fotografije i/ili ilustracije predmeta karakteristične za život i djelo osobe.

Uz izložbu je tiskan i katalog kao trajna vrijednost odgojno-obrazovnim djelatnicima, turistima, ali i svim zaljubljenicima u zavičajnu povijest i kulturu.

Uz izložbu održana je i radionica pod nazivom „Znameniti Čazmanci na stripu“. Na radionici su sudjelovali učenici 7. razreda Osnovne škole Čazma. Nakon što su pogledali izložbu, uz pomoć kataloga trebali su izabrati jednog znamenitog kao glavnog lika

svog stripa. Na temelju njegovog životopisa osmišljavali su svoju priču, bila ona stvarna ili ne. Cilj je bio da na zanimljiv način nauče i zapamte spomenute osobe, bez „štrebanja“ faktografije napamet. Rezultat radionice prezentiran je u obliku izložbe radova učenika.

Zanimljivo je spomenuti i online interaktivnu igru pod nazivom „Pogodi tko sam?!“ na webu Gradskog muzeja Čazma (<https://www.muzejcazma.eu/>

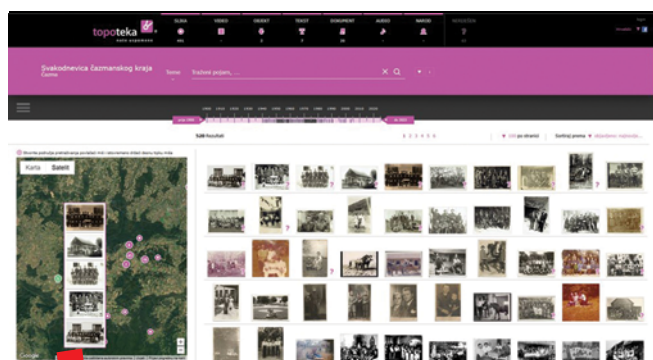
edukacije/pogodi-tko-sam/igra). Igra je nastala u sklopu pedagoškog programa „Moj zavičaj – to sam ja!“, također na temelju muzejske građe kao izvora informacija. Tako se iza ICH-forme, između ostalih „kriju“ Slavko Kolar, Ivo Horvat, Zlata Gjungjenac Gavella, Aleksandar Marks i Stanko Palić. Izložba je otvorena do 15. lipnja 2025. godine. ■

Plakat izložbe *Znameniti Čazmanci*

Radionica stripa

Topoteka Svakodnevnica čazmanskog kraja

Centar za kulturu – Gradski muzej Čazma organizirao je 12. svibnja 2025. predstavljanje čazmanske Topoteke pod nazivom “Svakodnevnica čazmanskog kraja”, suvremene digitalne platforme za očuvanje lokalne baštine. Projekt se temelji na prikupljanju izvornih

fotografija koje su građani osobno dostavljali Centru za kulturu ili osnovnim školama u Čazmi, Štefanju i Ivanskoj. Topoteka će dugoročno pridonijeti očuvanju čazmanske kulturne baštine budući će platforma služiti kao dinamičan prostor u

kojem će se kontinuirano prikupljati i ažurirati fotografski zapisi, stvarajući tako bogatu i trajnu arhivu svakodnevice čazmanskog kraja.

Topoteku Svakodnevnica čazmanskog kraja posjetite na: <https://cazma.topoteka.net/>